

A בס"ד

Intro

Today we will Be"H learn מ"ג דף of עבודה זרה of דף מ"ג.
Some of the topics we will learn about include:

איזהו צורת דרקון
The form of the דרקון, a serpent-like creature.

ביטול
It is permitted to benefit from an idol after it is nullified.
The Gemara lists several details about this Halachah, including:

עובד כוכבים
מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חבריו
A non-Jew can nullify his, or another non-Jew's idol;
יודע בטיב של עבודת כוכבים ומשמשיה
מבטל
Only one who is familiar with idols and their worship can nullify an idol, but a child cannot;

A

איזהו צורת דרקון

ביטול

עובד כוכבים
מבטל עבודת כוכבים שלו
ושל חבריו

יודע בטיב של
עבודת כוכבים ומשמשיה
מבטל

B

עובד כוכבים מבטל בעל כרחו
Even if a non-Jew is forced to nullify an idol, it is nullified.

דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל
had small forms or images of various moon shapes, which he would use as visual aids to help the witnesses in reporting their testimony accurately.

The Gemara discusses various related prohibitions, including:

לא תעשון כדמות שמיים המשמשין לפני
Do not produce replicas of any of My Heavenly servants;
שמשין שאפשר לעשות כמותן

Not to make items that can be replicated exactly as the original, such as the היכל or its כלים;

שמשין שבמדור העליון
Nor making various celestial beings that serve Hashem in the highest of the seven heavens, such as the various levels of מלאכים;

שמשין שבמדור התחתון
Nor making celestial bodies that reside in the second of the seven heavens, such as the sun, moon, stars and constellations;

לא תעשון כדמות שמיים המשמשין לפני
You shall not make an image of the sun, moon, stars or constellations.

כלים מכובדין ומבוזין
Whether dignified or ordinary utensils with images engraved on them are forbidden?

B

עובד כוכבים
מבטל בעל כרחו

דמות צורות לבנה
היו לו לרבן גמליאל

לא תעשון כדמות שמיים
המשמשין לפני

שמשין שבמדור העליון
שמשין שבמדור התחתון

כלים מכובדין ומבוזין

1 So, let's review:

The Mishnah earlier said

המוצא כלים
ועליהם צורת חמה צורת לבנה
צורת דרקון
יוליכם לים המלח

If someone finds utensils engraved with the image of the sun, the moon, or a דרקון, they are forbidden and should be thrown into the Dead Sea.

The Gemara now explains

איזהו צורת דרקון
What is the image of the דרקון?

כל שיש לו ציצין
בין פרקי צואר
A serpent-like creature that has fins between the vertebrae of its neck.

The Gemara relates

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי
פעם אחת הייתי מהלך
אחר רבי אלעזר הקפר בריבי בדרך
ומצא שם טבעת
ועליה צורת דרקון

was once traveling and found a ring that was engraved with the image of a דרקון.

ומצא עובד כוכבים קטן
ולא אמר לו כלום

He encountered a non-Jewish child and did not say anything to him. But when

מצא עובד כוכבים גדול
ואמר לו בטלה

ולא בטלה
סטרו ובטלה

He then encountered an adult non-Jew and asked him to nullify it. When he refused, he slapped him, and he then nullified it.

1

מלך

המוצא כלים
ועליהם צורת חמה צורת לבנה
צורת דרקון
יוליכם לים המלח

If someone finds utensils engraved with the image of the sun, the moon, or a דרקון, they are forbidden and should be thrown into the Dead Sea.

The Gemara now explains

איזהו צורת דרקון
What is the image of the דרקון?

כל שיש לו ציצין
בין פרקי צואר
A serpent-like creature
that has fins between the vertebrae of its neck.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי

פעם אחת הייתי מהלך
אחר רבי אלעזר הקפר בריבי בדרך
ומצא שם טבעת
ועליה צורת דרקון

was once traveling and found a ring that was engraved with the image of a דרקון.

ומצא עובד כוכבים קטן
ולא אמר לו כלום

He encountered a non-Jewish child and did not say anything to him.

מצא עובד כוכבים גדול
ואמר לו בטלה

ולא בטלה
סטרו ובטלה

He then encountered an adult non-Jew and asked him to nullify it.

When he refused, he slapped him, and he then nullified it.

2 The Gemara infers three Halachos from this incident:

1.

עובד כוכבים

מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו

A non-Jew can nullify his, or another non-Jew's idol.

2.

יודע בטיב של עבודת כוכבים ומשמשיה

מבטל

ושאינו יודע בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה

אינו מבטל

Only one who is familiar with idols and their worship can nullify an idol. That is why רבי אלעזר did not ask the non-Jewish child to nullify it.

3.

עובד כוכבים מבטל בעל כרחו

Even if the non-Jew is forced to nullify an idol, it is nullified.

2

1

**עובד כוכבים
מבטל עבודת כוכבים שלו
ושל חברו**

A non-Jew can nullify his, or another non-Jew's idol.

2

ושאינו יודע בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה אינו מבטל	יודע בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה מבטל
--	--

Only one who is familiar with idols and their worship can nullify an idol. That is why רבי אלעזר did not ask the non-Jewish child to nullify it.

3

עובד כוכבים מבטל בעל כרחו
Even if the non-Jew is forced to nullify an idol, it is nullified.

3 However, the Gemara challenges the need to nullify the ring at all from a Mishnah in מסכת בבא מציעא: המציל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר
 If one saves an item from a wild animal, ומן הגייס
 Or from marauding troops, ומן הנהר ומזוטו של ים ומשלוליתו של נהר
 Or from a flooding river or the high tide, והמוצא בסרטיא ופלטיא גדולה
 ובכל מקום שהרבים מצוין שם
 Or if he finds something in a public area, הרי אלו שלו
 מפני שהבעלים מתייאשין מהן
 He may keep the item, because its owner certainly despaired of recovering it.
 Therefore, as Rashi explains the question, כיון דאייאש עובד כוכבים
 בטלה מדעתיה דלא למפלחה ותו לא צריך לבטולה
 When one finds a lost idol, he may assume that the non-Jew despaired of recovering it, and since he never plans to worship it again, that should nullify the idol?

3 *Why do we need to nullify the ring at all*

?

המציל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר
If one saves an item from a wild animal,
ומן הגייס
Or from marauding troops,
ומן הנהר ומזוטו של ים
ומשלוליתו של נהר
Or from a flooding river or the high tide,
והמוצא בסרטיא ופלטיא גדולה
ובכל מקום שהרבים מצוין שם
Or if he finds something in a public area,
הרי אלו שלו
מפני שהבעלים מתייאשין מהן
He may keep the item,
because its owner despaired of recovering it.

as Rashi explains the question,
כיון דאייאש עובד כוכבים
בטלה מדעתיה דלא למפלחה
ותו לא צריך לבטולה
When one finds a lost idol, he may assume
that the non-Jew despaired of recovering it,
and since he never plans to worship it again,
that should nullify the idol?

4 The Gemara answers

נהי דמינה מייאש

מאיסורא מי מייאש

He despairs from recovering it, but not from it being worshipped, because he thinks, either way,

אי עובד כוכבים משכח לה

מפלח פלח לה

If a non-Jew finds it, he will worship it;

אי ישראל משכח לה

אידי דדמיה יקרין

מזבין לה לעובד כוכבים

ופלח לה

And if a Jew finds it, he will realize that it is expensive and will sell it to a non-Jew, who will worship it.

=====

4

**נהי דמינה מייאש
מאיסורא מי מייאש**

*He despairs from recovering it,
but not from it being worshipped,
because he thinks, either way,*

**אי עובד כוכבים משכח לה
מפלח פלח לה**

If a non-Jew finds it, he will worship it;

**אי ישראל משכח לה
אידי דדמיה יקרין
מזבין לה לעובד כוכבים
ופלח לה**

*And if a Jew finds it, he will realize that it is expensive
and will sell it to a non-Jew, who will worship it.*

5 The Gemara cites a related Mishnah in השנה ראש:

דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלא ובכותל שבהן מראה את ההדיוטות ואומר להן כזה ראייתם או כזה ראייתם had small forms or images of various moon shapes, with which he would verify the accuracy of the witness's testimony.

The Gemara asks:

ומי שרי

Is one permitted to make replicas of the moon or any other one of the heavenly bodies?

After all, the Pasuk states

לא תעשון אתי

לא תעשון כדמות שמשיי המשמשין לפני

Do not produce replicas of any of My servants - which would include the moon?

The Gemara now cites a series of ברייתות that elaborate on the scope of this לאו, to prove that this is indeed forbidden: The first ברייתא details items that can be replicated exactly as the original:

לא יעשה אדם בית תבנית היכל

One may not build a house to the exact dimensions of the היכל;

אכסדרה תבנית אולם

Nor a structure to the exact dimensions of the אולם;

חצר כנגד עזרה

Nor a courtyard to the dimensions of the עזרה;

שלחן כנגד שלחן

מנורה כנגד מנורה

Nor an exact replica of the שלחן or מנורה;

אבל עושה של חמושה ושל ששה ושל שמונה

However, one may make a מנורה of 5, 6, or 8 lamps,

ושל שבעה לא יעשה

But a מנורה of 7 lamps, like that which was in the בית המקדש, is forbidden.

5

דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלא ובכותל שבהן מראה את ההדיוטות ואומר להן כזה ראייתם או כזה ראייתם

had small forms or images of various moon shapes, with which he would verify the accuracy of the witness's testimony.

ומי שרי

Is one permitted to make replicas of the moon or any other one of the heavenly bodies?

לא תעשון אתי

לא תעשון כדמות שמשיי המשמשין לפני

Do not produce replicas of any of My servants which would include the moon?

The Gemara cites a series of ברייתות that elaborate on this לאו:

The first ברייתא details items that can be replicated exactly as the original:

לא יעשה אדם בית תבנית היכל

One may not build a house to the exact dimensions of the היכל;

מנורה	שלחן	חצר	אכסדרה
כנגד	כנגד	כנגד	תבנית
מנורה	שלחן	עזרה	אולם
Nor an exact replica of the מנורה or שלחן;	Nor a courtyard with the dimensions of the עזרה;	Nor a structure to the exact dimensions of the אולם;	
אבל עושה של חמושה ושל ששה ושל שמונה			

6 A second ברייתא forbids even שמשין שאי אפשר לעשות כמותן
Even those that cannot be replicated exactly, as it states לא תעשון אתי
לא תעשון אתי
You shall not replicate that which serves Hashem in the Heavens.

Now, this ברייתא might be referring only to all the four faces of the חיות הקודש together, upon which the Heavenly throne rests, which are שור ואדם ואריה ונשר
The face of an ox, human being, lion, and eagle.

However, another ברייתא forbids שמשין שבמדור העליון
All celestial beings that serve Hashem in the highest of the seven heavens: לא תעשון אתי
לא תעשון אתי
You shall not replicate that which serves Hashem in the Heavens, such as the various levels of מלאכים.
And yet another ברייתא forbids even שמשין שבמדור התחתון
Celestial bodies that reside on a lower level, in the second of the seven heavens.
This is derived from the Pasuk לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ
As the ברייתא expounds אשר בשמים לרבות חמה ולבנה וכוכבים ומזלות
To include the sun, moon, stars and constellations, ממעל לרבות מלאכי השרת
To include the angels.

Therefore, based on these Braisos; How could רבן גמליאל have made replicas of the moon?

6 A second ברייתא forbids even שמשין שאי אפשר לעשות כמותן
Even those that cannot be replicated exactly.
לא תעשון אתי
לא תעשון כדמות שמשין המשמשין לפני במרום
You shall not replicate that which serves Hashem in the Heavens.

Now, this ברייתא might be referring only to all the four faces of the חיות הקודש together, upon which the Heavenly throne rests, which are שור ואדם ואריה ונשר
The face of an ox, human being, lion, and eagle.

However, another ברייתא forbids שמשין שבמדור העליון
All celestial beings that serve Hashem in the highest of the seven heavens:

לא תעשון אתי
לא תעשון כדמות שמשין המשמשין לפני במרום כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת
You shall not replicate that which serves Hashem in the Heavens, such as the various levels of מלאכים.

And yet another ברייתא forbids even שמשין שבמדור התחתון
Celestial bodies that reside on a lower level, in the second of the seven heavens.

לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת
אשר בשמים ממעל
אשר בארץ מתחת
אשר במים מתחת לארץ
אשר במים מתחת לארץ
אשר במים מתחת לארץ
אשר במים מתחת לארץ

Therefore, based on these Braisos; How could רבן גמליאל have made replicas of the moon?

7 The Gemara, at first, explains that these Pesukim refer to לעבדם
 The prohibition against worshipping them.
 However, another ברייתא explicitly forbids עשייה גרידתא
 Even only making an image of these the celestial bodies, as it states
 לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשיי המשמשין לפני כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות
 You shall not make an image of the sun, moon, stars or constellations.
 Therefore, the question remains, how could רבן גמליאל have made these images of the moon?

The Gemara then answers
 שאני רבן גמליאל דאחרים עשו לו
 דאחרים עשו לו
 רבן גמליאל did not make them. Rather, non-Jews made them for him.

However, the Gemara says that nevertheless, one may not keep them
 משום חשדא
 Because he might be suspected of having made them.

7
These Pesukim refer to
לעבדם
The prohibition against worshipping them.

?
However, another ברייתא explicitly forbids
עשייה גרידתא
Even only making an image of these the celestial bodies,

as it states
לא תעשון אתי
לא תעשון כדמות שמשיי המשמשין לפני כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות
You shall not make an image of the sun, moon, stars or constellations.

שאני רבן גמליאל דאחרים עשו לו
שאני רבן גמליאל did not make them. Rather, non-Jews made them for him.

?
However, the Gemara says that nevertheless, one may not keep them
משום חשדא
Because he might be suspected of having made them.

8 Therefore, the Gemara gives three answers:

1.

רבים שאני

כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גביה

The public may keep these images, because the public will not be suspected of worshipping זרה, and since רבן גמליאל was the נשיא, there were always people around him and his dwelling was considered a public place.

2.

דפרקים הוה

The moon shapes of רבן גמליאל were made of interlocking pieces and were only assembled when needed to show them to the witnesses. Otherwise, they were in pieces, which is permissible.

3.

להתלמד עבד

רבן גמליאל used these models for the purpose of learning and teaching how the moon should appear, which is permissible, as the Pasuk regarding sorcery states

לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ההם

From which we learn that one may not study for the purpose of following and copying the ways of the non-Jews;

אבל אתה למד להבין ולהורות

However, one may learn and study for the purpose of understanding and teaching others.

=====

8

1

רבים שאני

כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גביה

The public may keep these images, because the public will not be suspected of worshipping זרה, and since רבן גמליאל was the נשיא,

there were always people around him and his dwelling was considered a public place.

2

דפרקים הוה

The moon shapes were made of interlocking pieces and were only assembled when needed to show them to the witnesses.

Otherwise, they were in pieces, which is permissible.

3

להתלמד עבד

רבן גמליאל used these models for the purpose of learning and teaching how the moon should appear, which is permissible,

as the Pasuk regarding sorcery states

לא תלמד לעשות

כתועבות הגויים ההם

From which we learn that one may not study for the purpose of following and copying the ways of the non-Jews;

אבל אתה למד להבין ולהורות

However, one may learn and study for the purpose of understanding and teaching others.

9 The Mishnah earlier concluded
 רבן שמעון בן גמליאל אומר
 שעל המכובדין אסורין
 שעל המבוזין מותרין
 Images on dignified utensils are forbidden, but images on
 ordinary utensils are permitted.

The Gemara cites two explanations:

1.
 מכובדין
 למעלה מן המים
 מבוזין
 למטה מן המים
 If the image is engraved on the rim, above the water level,
 it is meant to be respected and therefore forbidden, but if
 they are lower on the walls or on bottom of the utensil,
 below the water level, they are permitted.

2.
 מכובדין
 שעל השירין ועל הנזמים ועל הטבעות
 מבוזין
 שעל היורות ועל הקומקמוסין
 ועל מחמי חמים ושעל הסדינין ועל המטפחות
 Images on jewelry are respectable, and forbidden, while
 images on pots or sheets are ordinary, and permitted.

9

משנה

רבן שמעון בן גמליאל אומר
 שעל המכובדין אסורין
 שעל המבוזין מותרין

Images on dignified utensils are forbidden,
 but images on ordinary utensils are permitted.

1

**מבזין
למטה מן המים**

But if they are lower
on the walls or on
bottom of the utensil,
below the water level,
they are permitted.

**מכובדין
למעלה מן המים**

If the image is engraved
on the rim, above the
water level, it is meant to
be respected and
therefore forbidden.

2

**מבזין
שעל היורות
ועל הקומקמוסין
ועל מחמי חמים
ושעל הסדינין
ועל המטפחות**

while images on pots
or sheets are ordinary,
and permitted.

**מכובדין
שעל השירין
ועל הנזמים
ועל הטבעות**

Images on jewelry
are respectable,
and forbidden.